

ОЛИЙ ТАЪЛИМДА ТАЛАБАЛАРНИ ТАРБИЯЛАШ ТИЗИМИДА ТЎГАРАКЛАР ФАЪОЛИЯТИНИНГ АҲАМИЯТИ

Юлдашева Г.Т.

*Тошкент вилояти Чирчиқ давлат педагогика
институтини катта ўқитувчиси*

Аннотация: Тўғараклар – талабаларнинг қизиқишлари асосида ташкил этиладиган гуруҳлар бўлиб, улар талабаларнинг бўш вақтларини мақсадли ташкил этиш, фаёл ижтимоий муносабатларга жалб этиш, маънавий, ғоявий-эстетик, илмий дунёқарашларини шакллантириш, ёшларнинг ўз ички имкониятларини рўёбга чиқаришга шароит яратиш, шунингдек тарбия, тарғибот, ташвиқот функцияларини амалга оширишга йўналтирилган, ихтиёрий, баҳоланмайдиган маҳсулдор (ижодий) фаёлият шаклидир. Ўқув жараёнида техник ижодкорликдан фойдаланиш талабани таълимий ва психологик жиҳатдан мослаштириш жараёнини тезлаштиради.

Калит сўзлар: Интеграция, синтез, коллективизм.

THE IMPORTANCE OF CLUB ACTIVITIES IN THE SYSTEM OF EDUCATION OF STUDENTS IN HIGHER EDUCATION

Yuldasheva G.T.

Senior teacher

Chirchik State Pedagogical Institute

Abstract: Circles are groups based on the interests of students, which are aimed at the organization of leisure time of students, active involvement in social relations, the formation of spiritual, ideological, aesthetic, scientific

worldview, creating conditions for young people to realize their potential, as well as education, advocacy, is a form of voluntary, invaluable productive (creative) activity aimed at the implementation of propaganda functions. The use of technical creativity in the learning process accelerates the process of educational and psychological adaptation of the student.

Keywords: Integration, synthesis, collectivism.

Таълим тизимининг асосий вазифаларидан бири ўз касбини яхши биладиган ва ўз касбий маҳоратини доимий ошириб боришга тайёр бўлган малакали ходимларни тайёрлашдан иборатдир. Ушбу тайёргарлик узлуксиз равишда тўлдирилиши ва такомиллаштирилиши ва тўғараклар фаъолияти орқали амалга оширилиши керак.

Замонавий талабларни қондириш учун, бўлғуси мутахассис ўз соҳаси учун зарур бўлган касбий билимларни ўзлаштиришдан ташқари тизимли фикрлашни ўрганиши, фикрлаш интеграциясини енгиши, янги ғояларни яратиши ва объектив баҳолаш кўникмаларига эга бўлиши керак. Албатта у тўғарак иш фаъолияти билан таниш бўлиши лозим. Тўғараклар талабанинг фикр доирасини кенгайтиришга ва ижодий фикрини уйғотишга хизмат қилади. Тўғарак аъзолари албатта ўз ишлари натижасини кўришлари ва ишларидан фахрланиш хиссини сезишлари жуда муҳимдир.

Баъзи бир тўғарак раҳбарлари ишни олдиндан берилган тавсифларга мувофиқ тузиш тарзида ташкил этадилар ва натижада талабаларда ижодий фикрлаш имкониятлари йўқолади, биз эса бунга йўл қўймаслигимиз керак. Талабалар албатта ўзларининг мустақил фикрига суянган ҳолда ижод қилишлиги лозим деб ўйлайман. Бундай машғулотлар тўғарак аъзоларининг билимларини кенгайтиради ва талабалар учун конструкторлик кўникмаларини ривожлантиради. Тўғарак раҳбари тўғарак аъзоларини асосий назарий масалалар, (робототехника модельларининг) модельларнинг лойиҳалаш элементлари билан таништиради. Тўғаракдаги

машғулот дарсадаги ўқув дастурини ҳеч қачон такрорламаслиги керак.Тўғарак аъзолари ўзлари ўрганаётган технология соҳасининг тарихини,унинг хозирги ҳолати ва қўлланилиш соҳаси билан танишиб чиқишлари керак.Тўғарак машғулотлари давомида амалий машғулотларнинг назарий тушунчалари суҳбат тарзида берилиши лозим бўлади.Тўғарак машғулотлари давомидаги назарий билимлар ўқув дастурларидан олдинлаб кетади,сабаби тўғаракларда дастур тўғарак аъзолари билиши керак бўлган назарий маълумотларни ўз ичига олган амалий ишлардан ташкил топади.Яъни,фақатгина мўлжалланган амалий иш учунгина зарур бўлган маълумотлар берилади.

Юқорида таъкидлаганимдек,талабаларнинг тўғараклардаги фаёолияти уларда ижодий, мустақил фикрлашларини ривожлантиради.Тўғараклардаги ижодий ишлар талабаларда муаммоли вазиятларни тўғри таҳлил қилиш, натижаларни олдиндан билиш, олинган маълумотларни интеграциялаш ва синтез қилиш қобилиятини ривожлантиради.Уларда фикрлаш ,тасаввур ривожланади ва фаёолият натижаларидан қониқиш ҳисси пайдо бўлади.

Ўқув жараёнида техник ижодкорликдан фойдаланиш талабани таълимий ва психологик жиҳатдан мослаштириш жараёнини тезлаштиради.Ижодий жараён эса доимо ижобий ҳис-туйғулар билан бирга келади. Бу эса проффесионал қизиқишни ривожлантиради,ишда яхши кайфият ва ғайратга эга бўлишга ёрдам беради, умуман олганда талаба тарбиясига, унинг маънавиятининг шаклланишига ҳам ижобий таъсир кўрсатади.Ўз-ўзини қадрлаш ва бошқаларни ҳурмат қилиш қобилиятига эга бўлган ижодий, мустақил, инсоний шахсни шакллантиради.Бунда тўғаракларни техник ижодкорлик билан олиб бориш ёрдам беради.

Талабаларнинг ижодий қобилиятини ривожлантириш орқали уларда коллективизм туйғусини ривожлантириш ва шу билан биргаликда чидамлилик,интизом,қатъятлилик,маъсулият каби шахсий фазилатларни

хам шакллантиришга ўз хиссамизни қўшган бўламиз.Талабаларда ижодкорлик қачонки у ўз меҳнатининг унумдорлиги ва сифатини оширишга қаратилган қандайдир бир янгиликни киритишга интилганда бошланади.Талабаларда ижодий қобилиятларни ривожлантириш учун қулай муҳит қачонки улар машғулот,ярмарка ёки кўргазмалар учун қандайдир бир ўзига хос вазифани бажаришда пайдо бўлади.

Информатика фанидан ташкил этилган тўғаракларда: талабаларда дастур ва дастурлаш тиллари ҳақидаги билим ва кўникмаларни шакллантириш,дастур ва дастурлаш тилларини ўргатиш орқали ўз касбига бўлган қизиқишини орттириш,дастурлаш тиллари ҳақидаги билим ва тассавурларини кенгайтириш имкониятларини яратиш лозимдир. Талабаларда “Робототехника”ва “Конструкторлик” соҳаларига бўлган қизиқишларни ривожлантириш мумкин бўлади. Кўргазмалар учун намоиш моделларини тайёрлаш ва уларни намоиш этиш ҳар бир талабада ўзгача завқ ва ўз ишидан аълоҳида қониқиш ҳосил қилади.

Кўргазмали моделлар ва макетлар тайёрлашда талабалар ўзлари бажарадиган ишларнинг сифатини ўзлари назорат қилишлари ва баҳолашлари мумкин, бу эса уларда раҳбарлик кўникмалари ва фаёолият натижаларини мустақил равишда баҳолаш кўникмаларини ривожлантиради. Талабаларнинг тўғараклардаги ижодий фаолиятларининг натижалари қуйидагилардан иборат:

1.Талабаларнинг кўпчилигида танлаган касбларига қизиқиши ортиб боради.Уларнинг илмий изланишлари асосан дастурлаш ва техник ижодкорлик билан шуғулланадиган талабалар орасида юқори бўлади.

2.Техник ижод билан шуғулланувчи битирувчиларнинг профессионал тоифаси юқори бўлади.

3. Техник ижод билан шуғулланувчи талабаларнинг ўқишга бўлган истаги юқори бўлади,таълимга ижобий муносабатда бўлишади.

4.Талабалар китоблар ва маълумотлар билан ишлашни ўрганадилар,уларда илмий –оммабоп адабиётларни ўқишга қизиқиш ортади.

5.Талабалар ўқиш жараёнида ўз курсдошларига нисбатан илгарилаб кетадилар.

Фойдаланилган адабиётлар руйхати:

1. Makhmudova, D. M., Tadjibaev, B. R., Kholboevna, G., Yuldasheva, G. T. (2020). Information and communication technologies for developing creative competence in the process of open teaching physics and maths. *International Journal of Psychosocial Rehabilitation*, 24(09).

2. Юлдашева, Г. Т. (2021). Методологические основы использования медиа технологий в повышении эффективности обучения. *Экономика и социум*, 5-2, 1129-1133.

3. Юлдашева, Г. Т. (2021). Тенденции развития навыков интерактивных онлайн-курсов в дистанционных условиях современного общества. *Экономика и социум*, 5-2, 1134-1141.

4. Tileuovna, G. Y. (2020). Organization of creative activity of students based on innovative technologies. *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences*, 8 (5), 140-144.

5. Нуралиев, У. А. (2021). Искусственный интеллект в образовании. *Academic Research in Educational Sciences*, 2(11).

6. Нуралиев, У. А. (2021). Информатика ва ахборот технологилари фанини ўқитишда инновацион технологиялардан фойдаланиш тамойиллари. *Экономика и социум*, 11.

7. Ахмеджонов Дилмурод Гуломович, Нодиржон Носиржонович.Гадаев (2020). Development of irrigation water saving technology using an interpolymer complex screen. *Наука и Мир*, 6(82), 44-47.

8. Ахмеджонов Дилмурод Гуломович, Нодиржон Носиржонович.Гадаев (2020). IOP Conf. Series: Journal of Physics: Conf. Series 1425.

9. Мухамедов, Г. И., Ахмеджонов, Д. Г., Гадаев, Н. Н. (2019). Оросительный лоток из интерполимерных композиционных материалов. *Водоочистка. Водоподготовка. Водоснабжение*. 5, 66-68.